

Pracovní list 1

Podoby poválečného antisemitismu

Kontext I

Bezprostředně po válce se objevil problém s restitucemi židovského majetku zabaveného nacisty. Ačkoli židé a osoby nacisty takto označované za války zpravidla velice trpěli a řada z nich bojovala v československých jednotkách v SSSR nebo ve Velké Británii, setkali se po válce v mnoha případech s nepřátelstvím české a slovenské veřejnosti i politické reprezentace, která tyto restituce blokovala. Nepřátelský postoj zaujímal především komunistický ministr informací Václav Kopecký. Přečtěte si úryvek z projevu ministra Václava Kopeckého z 26. 3. 1947 (schůze KSČ v Teplicích-Šanově) a úryvek z jeho brožury *Antisemitismus poslední zbraní nacismu*, z roku 1945. Je ovšem třeba říci, že poválečný antisemitismus se neomezoval pouze na KSČ, ale byl rozšířen napříč všemi politickými proudy.

Text I: 1945 (veřejný projev)

„Potírati antisemitismus neznamena také na př. zajišťovati židovským velkobořácům a la Petschek, Rothschild, Gutman atd. návrat do osvobozené republiky, aby se tu mohli ujat snad svých dřívějších majetků a pokračovat ve vysávání. (...) U každého občana židovského původu se bude stejně přísně vyšetřovat, jak se choval nacionálně v minulosti a (...) jak se choval ke svým vlastním židovským souvěrcům.“

KOPECKÝ, Václav. *Antisemitismus poslední zbraní nacismu*. Praha 1945 (přetisk z československých listů, 15. 7. 1944)

Rozšířenou verzi textu naleznete na pracovním listě 1.1

Text II: 1947 (interní projev, určený pouze pro straníky)

„...tito bradatí Šalamounové, tato židovská svoloč, která se teprve v poslední době připojila k domácímu nebo zahraničnímu odboji, nemá přednostního práva podle dekretu před žádnými Čechy.“

Věstník židovské náboženské obce IX, 7, 1. 4. 1947, cit. dle SOUKUPOVÁ, Blanka – SALNER, Peter – LUDVÍKOVÁ, Miroslava. *Židovská menšina v Československu po druhé světové válce: od osvobození k nové totalitě*. Židovské muzeum. Praha 2009. s. 75

Analyzujeme, interpretujeme

- Oba projevy souvisejí se spory o majetkové restituce. Kopecký obviňuje navráťivší se Židy přinejmenším ze tří zločinů. Najdete je?
- Jaký motiv podsouvá Kopecký ve svých projevech těmto Židům?
- S jakou motivací asi kalkuloval Kopecký u svého publika?
- Jeho projev sugeruje dva tradiční antisemitské motivy. Které?

Kontext II

Antisemitské motivy v komunistické ideologii zesílily po obratu izraelské politiky, kdy Izrael nesplnil očekávání, která do něj vkládal SSSR, že se stane exponentem sovětského vlivu na Předním východě. Přestože Československo pod vládou komunistů Izrael zprvu zásadně podporovalo v jeho válce proti arabským sousedům, tento sovětský obrat následovalo a Izrael začalo kritizovat. Přečtěte si projevy vysokých funkcionářů KSČ na počátku padesátých let.

Text III: 1951 (veřejný projev)

„Hitler Židy pronásledoval, ježto šli s námi, ale nyní mají vztah k anglo-americkému imperialismu, který podporuje Izrael a spekuluje na sionismus jako na prostředek vnitřního rozkladného působení právě ve stranách lidově demokratického zřízení a socialismu.“

Diskusní vystoupení Václava Kopeckého na zasedání ÚV KSČ, kde bylo mj. jednáno o příčinách zatčení Rudolfa Slánského 6. prosince 1951, citováno dle KAPLAN, Karel – BULÍNOVÁ, Marie: *Československo a Izrael 1945–1956: dokumenty*. Praha 1993. s. 245 a 246

Rozšířenou verzi textu naleznete na pracovním listě 1.2

Text IV: 1952 (veřejný projev)

„Sionistické organizace a jejich američtí principálové hanebně zneužívají utrpení, které židům přičinil Hitler a ostatní fašisté. Možno přímo říci, že z popela Osvětimi a Majdanku chtějí vytloukat kapitál. (...) Podobně nemá boj proti sionismu ničeho společného s antisemitismem.“

Projev Klementa Gottwalda na celostátní konferenci KSČ 16.–18. 12. 1952, citováno dle KAPLAN, Karel – BULÍNOVÁ, Marie: *Československo a Izrael 1945–1956: dokumenty*. Praha 1993. s. 274 a 275.

Rozšířenou verzi textu naleznete na pracovním listě 1.3

Analyzujeme, interpretujeme

- Jaká obvinění se objevují v projevu Václava Kopeckého?
- Vraťte se k první větě: V čem byl dle Kopeckého hlavní motiv nacistického pronásledování Židů?
- Jak charakterizuje Gottwald vztah Židů (v jeho pojetí sionistů) k holocaustu?
- Pokuste se odhadnout, jaký postoje vůči Židům a holocaustu mohli mít občané Československa po vyslechnutí podobných projevů.